

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 249/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 7 Co 33/2021-131 z 28. marca 2022 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 171/2022 z 31. januára 2023 a postupu, ktorý ich vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a vrátiť vec odvolaciemu súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledujúci stav veci:

2.1. Sťažovateľ mal procesné postavenie žalobcu v konaní o náhradu škody na zdraví spôsobenej mu trestným činom (v sume 22 958 eur). Žalovaný škodca mu ju spôsobil trestným činom dopravnou nehodou (21. novembra 2016), za čo bol odsúdený rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 T 77/2018 z 12. novembra 2018 (ďalej len „trestný rozsudok“). Okresný súd o žalobe sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 16 C 91/2020-74 z 29. apríla 2021 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Dôvodom zamietnutia žaloby bolo premlčanie nároku. V odôvodnení svojho rozsudku, vychádzajúc z rozhodných skutočností, a to dátumu dopravnej nehody, ukončenia liečenia 13. decembra 2016,

preštudovania vyšetrovacieho spisu sťažovateľom v trestnom konaní 13. júna 2018, vypracovania lekárskeho posudku 9. septembra 2020, doručenia predmetnej žaloby okresnému súdu 9. októbra 2020 a neuplatnenia si nároku v trestnom konaní, dospel k záveru, že sťažovateľovi začala plynúť subjektívna lehota na uplatnenie žalovaného nároku odo dňa ukončenia liečenia, keď jeho stav bol stabilizovaný, najneskôr však od preštudovania trestného spisu, v oboch prípadoch po uplynutí subjektívnej premlčacej doby, preto žalobu zamietol (bod 37 rozsudku súdu prvej inštancie).

2.2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 7 Co 33/2021-131 z 28. marca 2022 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. K odvolacím námietkam sťažovateľa týkajúci, sa nesprávne určeného začiatku plynutia premlčacej doby a vznesenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi žalovaným uviedol, že začiatok premlčania nároku je daný momentom ustálenia zdravotného stavu poškodeného, keď je možné vyhotoviť znalecký posudok s poukazom na obsah § 444 Občianskeho zákonníka a závery rozsudkov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo veciach sp. zn. 4 Cdo 152/2010 a sp. zn. 3 Cdo 66/2018. Pokiaľ ide o námietku vznesenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, považoval ju za nedôvodnú, pretože v zásade neodporuje dobrým mravom, keďže ide o zákonný inštitút a právo žalovaného, a sťažovateľ nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv z objektívneho hľadiska vlastným zavinením vytvoril podmienky na jej úspešné uplatnenie, v čom nemožno vidieť jej uplatnenie v rozpore s dobrými mravmi, keďže žalovaný sa ničím nepodieľal na oneskorenom uplatnení nároku (body 22, 23, 28, 31 a 32 rozsudku odvolacieho súdu). Rovnako sa vysporiadal s existenciou a obsahom uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 193/2019-16 z 21. mája 2019, keď konštatoval, že predmetné rozhodnutie ústavného súdu len konštatovalo možnosť uplatniť si civilný nárok na náhradu škody, ktorý si sťažovateľ neuplatnil v trestnom konaní, avšak z obsahu rozhodnutia nemožno vyvodiť, že by ústavný súd konštatoval, že nárok nie je premlčaný, keďže námietka premlčania nároku nebola v čase jeho rozhodovania ani vznesená (bod 38 rozsudku odvolacieho súdu).

2.3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorom namieta, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uplatniť procesné práva, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces z dôvodu jeho nepresvedčivosti a nedostatočnej odôvodnenosti. Sťažovateľ prípustnosť dovolania založil aj na tzv. odklone od ustálenej judikatúry podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP pri riešení otázky začiatku plynutia premlčacej doby s poukazom na závery najvyššieho súdu vo veci sp. zn. R 38/1975, keď sťažovateľ tvrdil, že bez lekárskeho posudku nebolo možné nadobudnúť vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy.

3. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa zamietol napadnutým rozsudkom č. k. 7 Cdo 171/2022 z 31. januára 2023 (ďalej len „napadnutý rozsudok dovolacieho súdu“). Pri uplatnenom dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodu nedostatočného a nepresvedčivého odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu uviedol, že sťažovateľ neopodstatnene namieta, že odvolací súd vydal nedostatočné a nepresvedčivé rozhodnutie vychádzajúce z nesprávnych právnych záverov. Konštatoval, že obsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad na záver, že odvolací súd neposkytol primerané vysvetlenie dôvodov, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Za neodôvodnené a nepresvedčivé nemožno považovať ani jeho závery pri stanovení skončenia

plynutia premlčacej doby pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania. V súvislosti s posúdením absencie rozpornosti uplatnenej námietky premlčania s dobrými mravmi výslovne poukázal na body 22 až 40 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu s odkazom na prilihavú konštantnú judikatúru k danej problematike (bod 15 rozsudku dovolacieho súdu). V dôsledku uvedených zistení konštatoval nedôvodnosť namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP. Pri uplatnenom dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP konštatoval, že nie je rozhodný deň vyhotovenia lekárskeho posudku, ale okamih, keď je lekársky posudok na účel zhodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia možné vyhotoviť. V nadväznosti na uvedené konštatoval správnu aplikáciu § 106 Občianskeho zákonníka (premlčanie, pozn.) v súlade s konštantnou judikatúrou. Zároveň doplnil, že názor sťažovateľa by v podstate umožňoval odkladať začiatok premlčacej doby úplne podľa vôle poškodeného do momentu, keď sa rozhodne nechať si vypracovať znalecký posudok, čím by došlo k popretiu účelu premlčania (bod 29 rozsudku dovolacieho súdu). Dospel k záveru, že dovolateľom nastolená otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená a pri jej riešení sa odvolací súd neodklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, preto konštatoval nedôvodnosť dovolania v tejto časti. Pokiaľ ide o dovolateľovu otázku, či je daný rozpor s dobrými mravmi v prípade, že žalovaný pred trestným súdom vyhlási, že uhradí škodu spôsobenú trestným činom a následne v civilnom konaní vznesie námietku premlčania, najvyšší súd túto otázku posúdil ako otázku závislú od jedinečných, nezameniteľných skutkových okolností, ktorú nemožno vyhodnotiť univerzálne so všeobecnou platnosťou, preto dospel k záveru, že sťažovateľ vlastne namieta skutkové okolnosti, ktoré mali byť údajne nesprávne právne vyhodnotené, preto dovolanie v tejto časti odmietol ako neprípustné (body 34 a 35 rozsudku dovolacieho súdu).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v sťažnosti rozsiahlo argumentuje v prospech porušenia svojich práv napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie, napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu, pričom odôvodnenie a závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu týkajúce sa stanovenia začiatku premlčacej doby, ako aj posúdenia otázky, či vznesená námietka premlčania nebola s rozpore s dobrými mravmi, považuje za arbitrárne, nedostatočné a vecne nesprávne. Svojím obsahom ide o totožnú argumentáciu, ktorú sťažovateľ uplatnil už v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, najmä však pred dovolacím súdom v rámci svojho dovolania. Pokiaľ ide o odôvodnenie namietaného porušenia svojho označeného práva rozhodnutím dovolacieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti zotrval na svojom právnom posúdení veci, z čoho vyvodzoval porušenie svojich označených práv nedostatočným a arbitrárnym prístupom dovolacieho súdu pri posúdení jeho výhrad a námietok vznesených v dovolaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou prerokovania ústavnej sťažnosti je posúdenie, či všeobecné súdy dali dostatočné a ústavne konformné odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom sporu, ako aj tam uplatnenú argumentáciu.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu

6. Proti napadnutému rozsudku odvolacieho bol sťažovateľ oprávnený podať dovolanie, čo aj využil. Dovolanie predstavoval účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého najvyšší súd poskytoval ochranu právam zaručeným ústavou a medzinárodnými zmluvami, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru rozsudkom odvolacieho súdu. Uvedené sa týka posúdenia jeho námietok (namietanej arbitrárnosti, pozn.) údajne zakladajúcich dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a rovnako aj nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP.

7. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

8. Ako už bolo konštatované, sťažnostná argumentácia bola v podstatných námietkach identická s dovolacou argumentáciou, na ktorú dovolací súd poskytol relevantné odpovede. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu odôvodnení rozhodnutí vo veci konajúcich súdov, považuje riešenie za ústavne akceptovateľné, pričom na rozdiel od sťažovateľa považuje odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov za dostatočné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu, v kontexte rozhodných skutočností.

9. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dôvodu prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 420 písm. f) CSP, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie poskytlo sťažovateľovi dostatočné a ústavne konformné odpovede na všetky námietky súvisiace s predmetom sporu, a to aj v časti tvrdenej vady odňatia možnosti konať pred súdom z dôvodu namietaného nedostatočného odôvodnenia a nesprávnosti záverov súdov o začiatku plynutia premlčacej doby, rovnako aj v otázke posúdenia vznesenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi. Preto konštatuje, že dovolací súd dospel k ústavne udržateľnému záveru o neexistencii tohto dôvodu prípustnosti dovolania.

10. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu rovnako dostatočne a ústavne konformným spôsobom odôvodnil aj svoje závery v časti namietaného údajne nesprávneho právneho posúdenia veci. Možno len konštatovať, že sťažovateľ neopodstatnene namietal nesprávne posúdenie právnej otázky týkajúcej sa určenia začiatku plynutia premlčacej doby. Začiatok plynutia premlčacej doby vo všeobecnosti nemôže byť závislý od vôle subjektu. Musí byť určiteľný na základe objektívneho kritéria, ktorým v okolnostiach veci je vznik objektívnej možnosti zabezpečiť dôkazy alebo určiť rozsah škody, teda nie až momentom vyhotovenia dôkazu (posudku) o ňom. Preto, ak neexistovala objektívna prekážka vyhotovenia dôkazu o rozsahu škody, nie je možné považovať za ústavne nesúladný záver, že okamih začiatku plynutia premlčacej doby bol určený na základe tejto úvahy.

11. Pokiaľ ide o posúdenie otázky, či v okolnostiach posudzovanej veci bolo možné dospieť k záveru o vznesení námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, ktorej posudzovanie je niekedy mimoriadne zložité, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ neprodukoval žiaden dôkaz, ktorým by spochybnil, že okolnosti, za ktorých došlo k vzneseniu námietky premlčania žalovaným (k tomu pozri rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 151/2012, pozn.), sú v rozpore s dobrými mravmi a on sám nezavinil márne uplynutie premlčacej doby. K márnemu uplynutiu lehoty na uplatnenie nároku došlo v dôsledku nekonania sťažovateľa, ktorý v dôsledku svojho omylu (spočívajúceho v nesprávnom predpoklade o začiatku plynutia premlčacej doby) zavinil oneskorené uplatnenie nároku súdnou cestou, pričom tento svoj nárok si mohol uplatniť už priamo v trestnom konaní, čím by sa vyhol úspešnému vzneseniu námietky premlčania nároku zo strany žalovaného.

12. Ústavný súd ďalej v tejto súvislosti konštatuje, že pokiaľ najvyšší súd v odôvodnení svojho napadnutého rozsudku dospel k záveru, že ide o otázku, ktorá je založená a závislá na posúdení skutkových okolností veci, a ktorú nie je možné paušálne riešiť s univerzálnou platnosťou, dospel k ústavne udržateľnému záveru o neprípustnosti dovolania v tejto časti. Právny zástupca sťažovateľa sa totiž domáhal kategorickej odpovede, ktorá by *de facto* znamenala, že súd by v prípadoch vyslovenia prísľubu uhradiť nárok na náhradu škody v trestnom konaní musel v civilnom konaní o náhradu škody spôsobenej trestným činom zakaždým odmietnuť námietku premlčania nároku ako námietku vznesenú v rozpore s dobrými mravmi, odhliadnuc aj od iných možno aj relevantných okolností veci, čím by sa takýto nárok stal *de facto* nepremlčateľným.

13. Otázku uplatnenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi je vždy potrebné posudzovať individuálne s prihliadnutím na okolnosti posudzovanej veci, ktoré sú vždy jedinečné a aj malá skutková odchýlka alebo okolnosť môže viesť k opačnému záveru, čiže ide o komplexné vyhodnotenie zisteného skutkového stavu, ktoré nemožno paušalizovane vyhodnocovať.

14. Ústavný súd tak dospel k záveru, že neexistuje relevantný súvis medzi namietaným právom sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie na jednej strane a napadnutým uznesením dovolacieho súdu na strane druhej. Na základe uvedeného sťažnosť sťažovateľa v tejto časti namietaných práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

15. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu